

1

ΛΟΓΟΣ

753

ΠΕΡΙ ΤΩΝ

ΑΡΧΑΙΩΝ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΝ ΤΩ

ΕΘΝΙΚΩΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΙ

ΤΗ 40 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1882

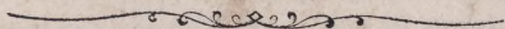
ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΛΕΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΟΣ ΤΗΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ 1881-82

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

33—ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ—33

1882

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΩΛΤΑΤΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ
ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ,

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΘΑΛΑΤΤΕ

Φιλόμουσος ὁμήγυρις,

Ἐπόμενοι τῷ ἐν τῷ πανελληνίῳ τούτῳ καθιδρύματι καθιερωθέντι ἔθει, καθ' ὃ ὁ νέος πρύτανις ὀφείλει, κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐγκατάστασιν τῶν Ἀρχῶν τοῦ Πανεπιστημίου νὰπραγματευθῇ θέμα, τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ, ἐκ τῆς παρ' αὐτοῦ διδασκομένης ἐπιστήμης, ἐκρίναμεν οὐχὶ ἀνάξιον ὑμῶν τὸ περὶ τῶν ἀρχαίων ἀνωτάτων Συνεδρίων τῆς Γαλλίας (Parlements), τὴν σχιγραφίαν δηλονότι τῶν κυριωτέρων φάσεων τῆς ἱστορίας αὐτῶν, ἥτις διελευκάνθη οὐκ ὀλίγον ὑπὸ τῆς πρὸ ἐτῶν ἡδὴ ἀρξαμένης δημοσιεύσεως τῶν μυστικῶν πρακτικῶν αὐτῶν.

Οἱ πιρέχοντες τυφλὴν πίστιν εἰς τὰς ἀξιώσεις, τὰς περιεχομένας ἐν ταῖς πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῆς Γαλ-

λίας, ἐγγράφοις παραινέσεσι (remontrances) τινῶν ἐκ τῶν Συνεδρίων, καὶ ἰδίως τῶν τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, ἀποδίδουσιν αὐτοῖς ἀρχαιοτάτην ὑπαρξιν, ἧς ἡ ἀρχὴ ἀπόλλυται ἐν τῷ βαθεῖ σκότει τῶν χρόνων. Ἀναμφισβητήτως ὅμως τὸ Συνέδριον τῶν Παρισίων, τὸ πρῶτον ἰδρυθὲν καὶ ἐξ οὗ κατηρτίσθησαν τὰ τῶν ἐπαρχιῶν, ὑπῆρξε πρὸ τοῦ ἔτους 1302, διότι τότε ὁ βασιλεὺς Φίλιππος ὁ Καλὸς διέταξεν αὐτὸ νὰ συνέρχηται εἰς τὸ ἐξῆς δις τοῦ ἔτους ἐν Παρισίοις καὶ ἅπαξ ἐν Τολώσση, ἐνῷ, ὡς φαίνεται, πρότερον περιεφέρετο εἰς διαφόρους πόλεις, ὑποσχεθεὶς εἰς τὰ μέλη αὐτοῦ ἀμοιβὴν ἐκ πέντε σολδίων καθ' ἑκάστην, τὸ δὲ ἀρχαιότατον βιβλίον τῶν πρακτικῶν αὐτοῦ χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1312, καὶ ἡ μονιμότης τῶν συνεδριάσεων ἀπὸ τοῦ 1380.

Οὐ μόνον ἡ ἐποχὴ τῆς ἰδρύσεως τοῦ πρώτου καὶ σπουδαιοτάτου τῶν Συνεδρίων εἶναι ἀβέβαιος, ἀλλὰ καὶ ἡ χρονολογία τῆς εἰς τὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν προσθήκης πολιτικῶν, διοικητικῶν καὶ νομοθετικῶν καθηκόντων. Ἡ πιθανωτάτη ὅμως πηγὴ τούτων ἔγκειται ἐν τῷ ἀπὸ τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος ἀνατεθέντι αὐτοῖς ἔργῳ τῆς εἰς τὰ βιβλία αὐτῶν καταγραφῆς τῶν βασιλικῶν Διαταγμάτων (enregistrement). Ἡ καταγραφὴ τῷ ὄντι ἐνηργεῖτο δυνάμει ἀποφάσεως οὐδεμίας δὲ ἀπόφασις ἄνευ διασχέψεως, οὐδὲ διάσκεψις ἄνευ ἐξετάσεως, ἄνευ ἐξελέγχους. Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὰ Συνέδρια ἠδύναντο ν' ἀναγκασθῶσιν εἰς τὴν καταγραφὴν δι' ἐπιτακτικῶν γραμμάτων τοῦ βασιλέως, ἀχρωμένου τοῦ μεγάλου συμβουλίου (lettres de jussion), ἡ καὶ δι' ἀποφάσεως ἀνωτάτου δι-

καστηρίου, ὀνομαζομένου lit de justice, ἐκ τοῦ θρόνου, ἐξ οὗ προήδρευεν ὁ βασιλεὺς, καὶ συγχειμένου οὐ μόνον ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συνεδρίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἡγεμόνων, τῶν ἀρχιστρατῆγων καὶ αὐλικῶν, τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν εὐγενῶν, ἐξ ὧν δὴλονότι ξένων τῷ Συνεδρίῳ ἤθελεν ὁ βασιλεὺς εἶναι δ' ἀληθές προσέτι, ὅτι εἰς τὴν πολιτικὴν, διοικητικὴν καὶ νομοθετικὴν ἐξουσίαν τῶν Συνεδρίων οἱ βασιλεῖς μετὰ κόπου πολλοῦ καὶ ἀπὸ τῆς ΙΓ'. ἑκατονταετηρίδος εἰσήγαγον διαφόρους περιορισμούς· ἀλλὰ τὰ Συνέδρια, συνεπεία τοῦ δικαιώματος τῆς τῶν βασιλικῶν διαταγμάτων καταγραφῆς, προσεχέκτηντο, εἴτε νομίμως, εἴτε μὴ, τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ὑποβάλλωσι τῷ βασιλεῖ παραινέσεις, τὰ δὲ ἀναγκαστικῶς καταγραφόμενα διατάγματα δυσκόλως ἐνέπνεον σέβας εἰς τὸν λαόν, καὶ ἔτι δυσχερέστερον ἐξετελοῦντο. Ἡ καταγραφὴ καὶ αἱ παραινέσεις ὑπῆρξαν λοιπὸν ἡ ἀφρηρία τῆς μεγίστης δυνάμεως, ἣν τὰ ἀνώτατα Συνέδρια ἐκέκτηντο ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εὐρυτάτης ἀναπτύξεως τῆς ἰσχύος ταύτης, πολλαπλᾷ ᾗσαν τὰ καθήκοντα τῶν Συνεδρίων, δυνάμενα νὰ διαιρεθῶσιν εἰς πέντε τάξεις, ἦτοι:

α) Καθήκοντα δικαστικά, δυνάμει τῶν δόκτων ἐδίκαζον ὡς Ἐφετεῖα καὶ ὡς ἀνώτατα δικαστήρια τὰς τε πολιτικὰς καὶ ποινικὰς ὑποθέσεις, ἐδίκαζον δ' ἐνίοτε καὶ ὡς πρωτοβάθμια, ἔνεκα τῆς ιδιότητος τῶν διαδίκων. Ἡ Ἀρχὴ αὕτη οὐ μόνον σέβας, ἀλλὰ καὶ φόβον ἐνέπνεεν, οὐχὶ ἀδίκως, διότι ἡ προδικασία

ἦτο μυστική, αὐθαίρετος καὶ οὐχὶ πάντοτε ἐλευθέρα τῶν βασάνων, αἵτινες ἠτίμασαν ὅλον τὸν μέσον αἰῶνα.

β') Καθήκοντα νομοθετικά. Ἐκτὸς τῶν συνήθων ἀποφάσεων, τὰ Συνέδρια ἐξέδιδον καὶ κανονιστικὰς ἀποφάσεις (arrêts de règlement), δι' ὧν ἡρμηνεύετο καὶ συνεπληροῦτο ὁ νόμος.

γ') Καθήκοντα πολιτικά, ἐνασκούμενα, ὡς ἐρρέθη, κυρίως διὰ τῆς τῶν διαταγμάτων καταγραφῆς καὶ διὰ τῶν πρὸς τὸν θρόνον παραινήσεων.

δ') Καθήκοντα διοικητικά, ἐνεργούμενα διὰ τῆς ἐπιτηρήσεως, πολλάκις δὲ καὶ διοργανώσεως τοῦ στρατοῦ, τῶν πανεπιστημίων, τῶν ἐπαγγελημάτων καὶ τεχνῶν, τῶν τελωνείων, ἀγορῶν, θεάτρων, τυπογραφείων, διὰ τῆς ψηφίσεως φόρων, διὰ τοῦ κανονισμοῦ τῆς τιμῆς τῶν ἐδωδίων καὶ αὐτῆς τῆς πολυτελείας, κτλ.

ε') Καθήκοντα θρησκευτικά. Τὰ Συνέδρια προεμάχησαν τῶν Βασιλέων τῆς Β'. γενεᾶς κατὰ τῶν Παπῶν, ἐκήρυξαν δι' ἀποφάσεως ὅτι αἱ Σύνοδοι ὑπερέχουσι τοῦ ἀνωτάτου τούτου τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἄρχοντος, ἀντέστησαν κατὰ τῆς εἰς τὴν Γαλλίαν εἰσαγωγῆς τῆς Ἱερᾶς Ἀνακρίσεως, ὅπερ ἴσως ἀρκεῖ, ὅπως δοθῇ αὐτοῖς ἄφεσις ἁμαρτιῶν, ἐξῆλεγξαν τοὺς κανονισμοὺς τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων, ἀπηγόρευσαν πολλάκις ἱεροκηρύγματα ἐπικίνδυνα, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν, πρὸς τὴν κοινωνίαν, καὶ ἐν γένει ἀνεμίχθησαν εἰς τὰ τῆς θρησκείας, ὅτε μὲν ἐπιτυχῶς παλαίοντα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, ὅτε δὲ φανατικῶς πολεμοῦντα κατ' αὐτῆς, πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ὑπερισχύοντος θρησκευματος.

Τοιαῦται ἀντιφάσεις μεγαλείου καὶ σμικρότητος, ἀρετῶν καὶ κακιῶν, δόξης καὶ καταπτώσεως, ὑπάρχουσι πολλαὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Συνεδρίων τούτων, καὶ ἐξηγοῦσιν ἴσως τὰς περὶ αὐτῶν ριζικὰς διαφωνίας τῶν ἱστοριογράφων καὶ τῶν πολιτειογράφων, οἵτινες σπανίως ἔκριναν αὐτὰ κατὰ τρόπον ὀρθὸν καὶ ἀμερόληπτον.

Ἡ ἱστορία τῶν Συνεδρίων δύναται εὐλόγως νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο μεγάλας περιόδους, ὧν ἡ μὲν πρώτη λήγει κατὰ τὸ ἔτος 1522, ὅτε ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φραγκῖσκος ὁ Α΄ ὅπως πληρώσῃ τὸ ἐκ τῶν κατὰ τῆς Ἰταλίας πολέμων αὐτοῦ ἐξαντληθὲν ταμεῖόν του, εἰσήγαγε τὸ ὀλέθριον σύστημα τῆς παρὰ τῆς Κυβερνήσεως πωλήσεως τῶν θέσεων τῶν Συνεδρίων, καὶ ὅτε κατὰ σύμπτωσιν, οὐχὶ τυχαίαν ἴσως, ἤρξατο ἐκλείπουσα ἡ μετὰ τῶν βασιλέων καὶ τῶν Συνεδρίων ἀρμονία, ἡ δὲ δευτέρα περίοδος λήγει διὰ τοῦ καταργήσαντος ὀριστικῶς αὐτὰ διατάγματος τῆς 7 Σεπτεμβρίου 1790.

Ἡ πρώτη περίοδος εἶναι ἐποχὴ ἀγνοήτης δόξης διὰ τὰ Συνέδρια, διότι συνετέλεσαν μετὰ τῶν βασιλέων ἵνα καταβάλωσι τὸν τιμαριωτισμὸν καὶ ἐδραιώσωσιν ἐν Γαλλίᾳ τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν νόμων καὶ τοῦ δικαίου. Ὁ μελετῶν τὴν ἱστορίαν τῶν Συνεδρίων, κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, καταλαμβάνεται ὑπὸ βαθυτάτου σεβασμοῦ πρὸς τοὺς ἐναρέτους καὶ φιλοπόνους νομικοὺς ἐκείνους, οἵτινες, διὰ τῆς διττῆς καὶ ἀκαταμαχήτου δυνάμεως τοῦ νοῦ

τὰ Συνέδρια, ἔπαυσεν οὕσα πάντοτε ἀσάλευτος ὡς πρό-
τερον, καὶ ὑπέστη πολλὰς ὑψώσεις καὶ καταπτώσεις,
ἀναλόγως τῶν πράξεων αὐτῶν καὶ τοῦ αἰέποτε κυ-
μανομένου ρεύματος τῆς κοινῆς γνώμης. Τοιοῦτον
εἶναι τὸ θέαμα, ὅπερ παρίστησιν ἐν γένει, κατὰ τὴν
δευτέραν αὐτῆς περίοδον, ἡ ἱστορία τῶν Συνεδρίων.

Καθ' ὅλην τὴν ΙΓ'. ἑκατονταετηρίδα ἀδιάκοποι ὑπῆρ-
ξαν αἱ μεταβολαὶ καὶ αἱ ἀντιφάσεις, ἃς ὑπέστησαν αἱ
θρησκευτικαὶ ἰδέαι καὶ πράξεις αὐτῶν. Οὕτως, ὅτε μὲν
ἀπέφευγον νὰ διχάσωσι τὰς ἐπὶ αἵρέσει κατηγορίας,
ὅτε δὲ ἤριζον πρὸς τὸν Κληρὸν, ὅπως ἀφαιρέσωσιν
ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐκδίκασιν τοιούτων κατηγοριῶν. Ἡ
αὐστηρότης, ἡ μᾶλλον ἡ ὠμότης καὶ ἡ ἐπιείκεια ἐπά-
λαιον καὶ διεδέχοντο ἀλλήλας. Τῇ 22 Δεκεμβρίου
1559, τὸ Συνέδριον τῶν Παρισίων κατεδίκασεν εἰς
τὸν διὰ πυρᾶς θάνατον τὸν σύνοδρον Anne du Bourg,
τὸν τοσοῦτον εὐγλώττως ὑπερασπίσαντα τὴν ἐλευθε-
ρίαν τῆς συνειδήσεως ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει καὶ ἐνώ-
πιον τοῦ βασιλέως Ἑρρίκου τοῦ Β'. ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος
1561, τὸ αὐτὸ Συνέδριον ἀπεφάσισεν ἐν ὁλομελείᾳ,
ὅτι ἡ βαρυτάτη κατὰ τῆς αἵρέσεως ποινὴ ἤθελεν εἶ-
ναι ἡ ἐξορία. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἀπεποιήθη νὰ κατα-
γράψῃ τὸ διάταγμα τοῦ Ἰανουαρίου 1562, ὅπερ ἐχο-
ρήγει εἰς τοὺς Διαμαρτυρομένους τὴν ἐλευθερίαν τῆς
λατρείας· ἀλλὰ κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1585, Ἑρρίκος
ὁ Γ' ὅπως κατορθώσῃ τὴν καταγραφὴν τοῦ πρώτου
κατὰ τοῦ καλβινισμοῦ διατάγματος αὐτοῦ, ἠναγκάσθη
νὰ καλέσῃ τὸ Συνέδριον ὅπως συνέλθῃ μετὰ τῶν με-
γιστάνων ὑπὸ τὴν προεδρίαν του (lit de justice), τὸ

δὲ Συνέδριον μόνον μετὰ ζωηρὰς παραινήσεις πρὸς τὸν βασιλέα κατέγραψε τὸ ζητούμενον διάταγμα.

Δὲν πρέπει ὁμως νὰ ἐκπλήττωσιν ἡμᾶς πολὺ αἰ τοιαῦται μεταβολαὶ καὶ παλινωδίαί τῶν θρησκευτικῶν ιδεῶν τῶν Συνεδρίων, ἀφοῦ ὁλόκληρος ἡ κοινωνία τοῦ 17. αἰῶνος ἔπασχε τὸ αὐτὸ νόσημα, ἡ δὲ διαφωνία, ἡ διαίρεσις καὶ ἡ ἀντίφασις ἐπεκράτουν καὶ ἐν τῷ κόλπῳ τῶν οἰκογενειῶν, μὴδὲ τῆς βασιλικῆς ἐξαιρουμένης. Μήπως, ἐνῷ ὁ βασιλεὺς Φραγκίσκος ὁ Α΄. διὰ τῶν διαταγῶν τοῦ τῶν ἐτῶν 1539 καὶ 1542, συνέστησεν εἰς τὰ Συνέδρια μείζονα αὐστηρότητα κατὰ τὴν τιμωρίαν τῶν αἵρετικῶν, αἱ δὲ κατ' αὐτῶν βάσανοι καὶ πυραὶ ἦσαν ἐν ὅλῃ τῇ δόξῃ αὐτῶν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ « φίλου τῶν γραμμάτων, » μήπως τότε ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ, Μαργαρίτα d'Angoulême, σύζυγος τοῦ Ἐρρίκου Ἀλβέρτου, βασιλέως τῆς Ναβάρρας καὶ διοικητοῦ τῆς Γουιέννης (Guyenne), ἡ πρώτη ἐν Γαλλίᾳ γυνή, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ἥτις μετέβη εἰς συνέδριον, τὸ τῶν Βορδιγάλλων δηλονότι, καὶ ἔλαβεν αὐτόθι τὸν λόγον, δὲν ἔλαμψεν ὡς παρήγορος ἄγγελος τῶν διαμαρτυρομένων, δοῦσα ἄσυλον ἐν ἔτει 1533 καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Καλβῖνον; Ἀλλὰ τὸ παρελθὸν τῶν συνεδρίων ἐδικαίου τὴν προσδοκίαν μείζονος παρ' αὐτοῖς σταθερότητος ιδεῶν καὶ χαρακτῆρος.

Κατὰ τὴν πολιτικὴν αὐτῶν πορείαν παρατηρεῖται ἡ αὐτὴ ταραχή, ἡ αὐτὴ ἀστασία. Συνεχῶς σφετεριζόμενα ξένας ἐξουσίας καὶ θεωροῦντα ἑαυτὰ ὡς ἐπιτρόπους τῶν βασιλέων, ὑποκύπτοντα δὲ εἰς τὴν θέλησιν αὐτῶν, ὅτε ἐξεδηλοῦτο ἰσχυρῶς, ὠφελήθησαν ἀπὸ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πολέμων Φραγκίσκου τοῦ Α΄. ἵνα περιορί-

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΦΑΛΤΑΤΣΕ

σωσι τὴν ἐξουσίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, δουκίσσης d'Angoulême, ὡς ἀντιβασιλίσσης, ὁ δὲ βασιλεὺς, καίπερ ἐπικαλεσθεὶς τὴν ἀρωγὴν αὐτῶν πρὸς ἀκύρωσιν τῆς συνθήκης τῆς Μαδρίτης (1526), ὡς μὴ καταγραφείσης παρ' αὐτῶν ἐν τοῖς βιβλίοις των, ἠκύρωσε τοὺς περιορισμοὺς ἐκείνους καὶ ἀπηγόρευεν αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον πᾶσαν μεταβολὴν τῶν νόμων, ἐπιτρέψας μόνον νὰ ὑποβάλλωσι παραινήσεις, ὧν ἕκτοτε ἐγένετο τοιαύτη κατάχρησις, ὥστε πολλάκις ἠναγκάσθησαν ν' ἀνακαλέσωσι τὰς πράξεις αὐτῶν, ἐνίοτε δὲ ἐξωρίσθησαν καὶ ἐφυλαχίσθησαν πρὸς μεγίστην βλάβην τῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν ὑπολήψεως. - Κατὰ τὸ ἔτος 1542, τὰ Συνέδρια ἠρνήθησαν τὴν καταγραφὴν τοῦ ἀπὸ 23 Μαρτίου διατάγματος, δι' οὗ ἠϋξάνετο ὁ ἐπαχθέστατος τῷ λαῷ φόρος ἐπὶ τοῦ ἁλατος, καὶ μόνον εἰς αὐστηρὰς διαταγὰς ὑπεχώρησαν· ἀλλὰ βραδύτερον μετέσχον τῶν ταραχῶν, αἵτινες ἔλαβον χώραν κατὰ τὴν βασιλείαν Ἑρρίκου τοῦ Β'. (1548) καὶ κατὰ τὴν ἀνηλικότητα Καρόλου τοῦ Θ'. (1562), ὅστις ἅμα ἐνηλικιωθεὶς τοῖς ἀπηγόρευσε νὰ φέρονται εἰς τὸ ἐξῆς ὡς κατὰ τὴν ἀνηλικότητά του, διατάξας νὰ περιορίζωνται εἰς τὰ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς. Ἐπὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Ἑρρίκου τοῦ Γ'. (1574-1589,) συνώμοσαν μετὰ τῆς οἰκογενείας de Guise κατὰ τοῦ βασιλέως, καί, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἑρρίκου de Guise καὶ τοῦ καρδινάλιου ἀδελφοῦ του, προέβησαν εἰς ἀνακρίσεις κατ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως! Δολοφονηθέντος δὲ τούτου, ἀπεφάναντο κατὰ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Ἑρρίκου τοῦ Δ', ὃν ὁμῶς κατόπιν ὑπεστήριξαν.

Κατὰ τὴν ΙΖ'. ἑκατονταετηρίδα, τὰ Συνέδρια ἔλαβον ἐνεργότατον μέρος εἰς τὰ τῆς πολιτικῆς καὶ συμμετέσχον ὅλων τῶν κατὰ τὰς ἀνηλικιότητος Λουδοβίκου τοῦ ΙΓ'. καὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. ταραχῶν. Κατὰ τὴν ἀνηλικιότητα τοῦ πρώτου, μετὰ διάλυσιν τῆς γενικῆς συνελεύσεως τοῦ ἔθνους, λεγομένης τότε États Généraux, ἐκ τοῦ ὅτι περιεῖχεν ἀντιπροσώπους τῶν τριῶν τάξεων (états), τοῦ κλήρου δηλονότι, τῆς εὐγενείας καὶ τῆς μεσαίας τάξεως, τὸ Συνέδριον τῶν Παρισίων ἐξέδωκε τῇ 28 Μαρτίου 1615 ἀποφασιν, συγκαλοῦσαν εἰς συνδιάσκεψιν τοὺς δοῦκας, τοὺς ὁμοτίμους καὶ τοὺς ἀξιωματικούς τοῦ Στέμματος· τῆς δὲ ἀντιβασιλείσης Μαρίας τῶν Μεδίκων ἀπαγορευσάσης τὴν συνεδρίασιν, τὸ Συνέδριον ἔπεμψε πρὸς αὐτὴν ζωηρὰς παραινέσεις, ὧν ἡ διαγραφὴ διατάχθη δι' ἀποφάσεως τοῦ συμβουλίου τῆς βασιλείσης. Μετ' ὀλίγον τὸ Συνέδριον, ἀρνηθὲν νὰ καταγράψῃ διάταγμά τι κατὰ τοῦ δουκὸς τῆς Ὁρλεάνης, ἐκλήθη εἰς τὸ Λουβρον καὶ ἡ ἀπόφασίς του ἐξεσχίσθη γονυπετούντων τῶν Συνέδρων! Καθ' ὅλην δὲ τὴν ὑπουργίαν τοῦ δουκὸς de Richelieu, τὰ Συνέδρια ὑπέκυψαν εἰς τὴν σιδηρὰν θέλησιν τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός.

Μετὰ τὸν θάνατον Λουδοβίκου τοῦ ΙΓ'. (1643), τὰ Συνέδρια ἐπανεκτήσαντο ὅλην τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ θάρρος αὐτῶν. Τὸ Συνέδριον τῶν Παρισίων ἠχύρωσε τὸ συμβούλιον τῆς ἀντιβασιλείας, ὅπερ εἶχε συστήσει ἡ διαθήκη τοῦ βασιλέως, καὶ ἐν βασιλικῇ συνεδριάσει (lit de justice), προεδρευομένη τῇ 18 Μαΐου ὑπὸ τοῦ τότε πενταετοῦς βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. προεκήρυξεν ἀντιβασιλίσσαν τὴν μητέρα αὐτοῦ, Ἀνναν

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΠΑΛΑΤΕΩΣ

τὴν Αὐστριακὴν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 1648, βλέπον
ὅτι δὲν εἰσηκούετο ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ Μαζαρίνου,
οὗτινος ἀπεδοκίμαζε τὰ οἰκονομολογικὰ σχέδια καὶ
τὴν ἐν γένει πολιτικὴν, καὶ ἔχον ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν
κοινὴν γνώμην, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ νόμιμον, ὅπερ δὲν
συμβαδίζει πάντοτε μετ' αὐτῆς, ἐξέδωκε τὴν λεγομέ-
νην ἀπόφασιν τῆς ἐνώσεως (arrêt d' union),
δι' ἧς προσεχάλει εἰς συνδιάσκεψιν κατὰ τῆς αὐλῆς
τὰ λοιπὰ Συνέδρια τοῦ Κράτους, μεταβάλλον οὐ-
τως ἑαυτὸ εἰς σῶμα κυρίως πολιτικόν· διατάξαντας
δὲ τοῦ Μαζαρίνου τὴν σύλληψιν δύο Συνέδρων, ἧτοι
τοῦ προέδρου Blancheménil καὶ τοῦ Συνέδρου Broussel,
ὁ λαὸς τῶν Παρισίων ἔλαβε τὰ ὅπλα, καὶ ἤρξατο ὁ
ἐμφύλιος πόλεμος, ὁ γνωστός ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν
« Σφενδόνη » (fronde), εἰς ὃν τὰ Συνέδρια ἀνemiχθησαν
τοσοῦτον φανερώς καὶ ἐνεργῶς, ὥστε τὸ ἐν Βορδι-
γὰλλοις κατήρτισεν ἰδίαις δαπάναις δλόκληρον σύν-
ταγμα, διοικούμενον ὑπὸ τοῦ Συνέδρου René le Queux,
ἐπονομαζομένου Franquart ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν
αὐτοῦ.

Γνωστὸν εἶναι ὅτι ἡ στάσις αὕτη ἦτο πόλεμος κα-
λάμου, ὅσον καὶ ὀπλων, καὶ ὅτι ζωηρῶς συμμετέσχον
αὐτῆς καὶ αἱ γυναῖκες, οἷον ἡ δεσποινὶς de Montpen-
sier, ἀνεψιὰ τοῦ βασιλέως, ἡ δούκισσα de Montbazou,
φίλη τοῦ δούκους de Beaufort, ἡ δούκισσα de Longue-
ville, ἧτις παρέσυρεν ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὸ κόμμα
τῶν σφενδομητῶν καὶ αὐτὸν τὸν στρατάρχην Turenne.
Διὰ τοῦτο ἴσως ὁ ἐμφύλιος οὗτος πόλεμος ὑπῆρξε
τόσον ἐπικίνδυνος διὰ τὴν Γαλλίαν· ἀλλὰ καὶ γυνή
ἔσωσε ταύτην ἐκ τοῦ ὀλέθρου, ἡ βασίλισσα δηλονότι,

ἥς ἡ μεγαλοφυΐα ἐδιπλασιάζετο ἐκ τῆς τοῦ Μαζαρίνου, καὶ ἥτις, ἐπωφεληθεῖσα ἐκ τῶν διαιρέσεων τῶν ἐχθρῶν αὐτῆς, κατέπαυσεν ὀριστικῶς τὸν πόλεμον κατὰ τὸ ἔτος 1653, ὅτε ἐχορήγησε καὶ εἰς τὰ Συνέδρια γενικὴν ἀμνηστειάν. Ἐὰν τότε ἀντὶ τοῦ Ἰταλοῦ Μαζαρίνου ἐκυβέρνηα ὁ Richelieu, οὗτος ἀντὶ ἀμνηστείας ἤθελε βεβαίως κόψει κεφαλάς.

Ἄλλ' ὁ Λουδοβίκος ΙΔ' δὲν ἐλησμόνησεν, ὅτι τὰ Συνέδρια εἶχον δεῖξει ἐχθρικὴν διαγωγὴν κατὰ τῆς Αὐλῆς. Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἀμνηστείαν, ὅτε τὸ Συνέδριον τῶν Παρισίων ἤθελε νὰ ἐπιθεωρήσῃ νέα τινὰ οἰκονομολογικὰ διατάγματα, οὗτος εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ μεγάλου τμήματος αὐτοῦ (Grand' chambre) φέρων ἐνδύματα κυνηγοῦ καὶ μάλιστα εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἀπηγόρευσε ἐντόνως τὴν ἐπιθεώρησιν. Δέκα ἔτη βραδύτερον ἀντικατέστησε τὴν ἐπωνυμίαν τῶν Συνεδρίων «κυριαρχικὰ δικαστήρια» (Cours Souveraines) διὰ τοῦ ὀνόματος ἀνώτερα δικαστήρια (Cours supérieures) καὶ ἐξώρισεν ἓνα ἐκ τῶν προέδρων διαμαρτυρηθέντα κατὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης· ἐν ἔτει δὲ 1667 ἐξέδωκε διάταγμα, καταγραφὴν ἀμέσως ἐν βασιλικῇ συνεδριάσει ὑπὸ τὴν προεδρίαν του (Lit de justice) καὶ ὑποχρεοῦν τὰ Συνέδρια νὰ καταγράψωσιν ἀνυπερθέτως πᾶν διάταγμα προσαγόμενον αὐτοῖς παρ' ἀντιπροσώπου τοῦ βασιλέως, ἐπιτρέπον δ' αὐτοῖς, ὅσάκις τὰ διατάγματα τοῖς ἐστέλλοντο ἀπλῶς, νὰ ὑποβάλωσι παρατηρήσεις ἐντὸς ὀκτώ τὸ πολὺ ἡμερῶν, καὶ διατάσσειν, ὅτι παρερχομένης τῆς προθεσμίας ταύτης, τὸ διάταγμα ἐλογίζετο δημοσιευθὲν, καὶ ὅτι οὐδέποτε αἱ παρααινέσεις ἡδύναντο ν' ἀναστείλωσι τὴν ἐκτέλεσιν.

Ἐννοεῖται ὅτι, συμφώνως πρὸς τὴν βασιλικὴν θέλησιν, ἐνηργήθησαν τότε καὶ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ πράξεις τῶν Συνεδρίων, οἷον ἡ καταγραφή τῶν κατὰ τῶν Ἰανσενιστῶν βουλλῶν τοῦ Πάπα (1655), τῶν διατυπώσεων (formulaire) τοῦ γαλλικοῦ κλήρου (1664), τοῦ διατάγματος δι' οὗ ἀνεκλήθη τὸ τῆς Νάντης (1685) κτλ. Ταῦτα ὅμως δὲν ἐξετελέσθησαν ἄνευ ἀντιρρήσεων τῶν Συνέδρων.

Μετὰ τὸν θάνατον Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. (1715), τὰ Συνέδρια ἐξεδικήθησαν. Ὁ δούξ τῆς Ὁρλεάνης ἀπέδωκεν αὐτοῖς πλήρες τὸ δικαίωμα τῶν παραινέσεων, τὸ δὲ Συνέδριον τῶν Παρισίων ἠχύρωσε τὴν διαθήκην τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ ἐπανέλαβε τὴν ὀνομασίαν τοῦ κυριαρχικοῦ δικαστηρίου. Τρία ἔτη κατόπιν, δικαίως φοβηθὲν τὰ χαρτονομίσματα τῆς τραπέζης τοῦ Law, ἀπηγόρευσε τὴν παραλαβὴν αὐτῶν εἰς πάντας τοὺς εἰσπράκτορας καὶ ἀπηύθυνε παραινέσεις πρὸς τὸν βασιλέα, δι' ὧν ἐδήλωσεν ὅτι ἦτο ὑπεύθυνον πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πρὸς τὸ ἔθνος. Ἀλλ' ὁ ἀντιβασιλεύς, προστατεύων μετὰ τῆς αὐλῆς τοῦ τὸν οἰκονομολόγον ἐκείνον, ἐπειράθη νὰ καταργήσῃ ἐκ νέου τὸ δικαίωμα τῶν παραινέσεων, καὶ ἐπέμψεν εἰς τὰ Συνέδρια τὸ ὑπὲρ τῆς τραπέζης ἐκείνης διάταγμα δι' εἰδικῶν ἀπεσταλμένων· ἠπατήθη δὲ τοσοῦτον ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ Law, ὥστε ἐπελθούσης τῆς χρεωκοπίας κατὰ τὸ ἔτος 1720, ἐξώρισεν εἰς τὴν πόλιν Pontoise τὸ Συνέδριον τῶν Παρισίων, τὸ διατάξαν τὴν προσωποκράτησιν τοῦ ἀγύρτου!

Βασιλεύοντος Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ'. νέα ἀνεφύη δια-

φωνία μεταξὺ τῆς βασιλείας καὶ τῶν Συνεδρίων ἔνεκα τῆς αἵρέσεως τῶν Ἰανсениστῶν, ἥς ἀληθῆς ἰδρυτῆς ὑπῆρξεν ὁ διδάκτωρ τοῦ ἐν Λοβανίῳ (Louvain) πανεπιστημίου Μιχαὴλ Βαΐος, ὁ συγγράψας περὶ τῆς χάριτος ἐν ἔτει 1552, εἰ καὶ ἡ αἵρεσις ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν αὐτῆς ἐκ τοῦ Ἰανσενίου, καθηγητοῦ τῆς θεολογίας ἐν Λοβανίῳ καὶ ἐπισκόπου ἐν Ὑπροις τῆς Ὀλλανδίας. Ὁ θεολόγος οὗτος ἐπανελάβε καὶ ἀνέπτυξε τὰς ὑπὸ τῶν παπῶν Πίου τοῦ Ε΄. καὶ Γρηγορίου τοῦ ΙΓ΄. καταδικασθείσας τοῦ Βαΐου θεωρίας ἐν συγγράμματι, ἐπιγραφομένῳ «*Αὐγουστίνος*», ὅπερ ὁμῶς δὲν ἐτόλμησε νὰ δημοσιεύσῃ ζῶν, καὶ ὅπερ εἶδε τὸ φῶς ἐν ἔτει 1640, μετὰ τὸν ἐκ τοῦ λοιμοῦ θάνατον τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ. Ὅφειλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ αἵρεσις αὕτη φαίνεται ἡμῖν ἥμισυ ἄξια τοῦ θορύβου καὶ τῶν παθῶν, ἅτινα ἐξήγειρε, καθόσον οὔτε τὴν ἐλευθέραν βούλησιν τοῦ ἀνθρώπου καθιέρου, οὔτε τὴν παντοδυναμίαν καὶ τὴν παναγαθίαν τοῦ Θεοῦ ὡμολόγει, ὑποστηρίζουσα ὅτι πρὸ τοῦ ἁμαρτήματος τοῦ Ἀδὰμ ἡ χάρις ὑπετάσσεται εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅτι μετὰ τὸ ἁμάρτημα αὐτοῦ μεμολυσμένου ὄντος, μόνη ἡ χάρις, ἅρα οὐχὶ καὶ ἡ ἐλευθέρα βούλησις, δύναται νὰ δαμάσῃ τὸ κακόν, καὶ ὅτι ἡ χάρις καταστρέφει τὴν ἐλευθέραν βούλησιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Πάπαι καὶ ἰδίως Οὐρβανὸς ὁ Η΄. διὰ τῆς βούλλας «*ἐν ἐξόχῳ*», in eminenti (1642), καὶ Κλήμης ὁ ΙΑ΄. διὰ τῆς βούλλας «*ὁ μονογενὴς*» unigenitus (1713), οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ Ἰησουῖται κατεδίκασαν τὴν αἵρεσιν τῶν Ἰανсениστῶν, ἐνῶ τότε φιλόσοφοί τινες καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ κατωτέρου κλήρου τὴν ἡσπάζοντο κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτ-

τον ἐμφανῶς, τὰ Συνέδρια, καὶ ἰδίᾳ τὸ τῶν Παρισίων, ζωηρὰς ἔτρεπον πρὸς αὐτὴν συμπαθείας. Ἐφ' ὅσον ὁμῶς ἔζη Λουδοβίκος ὁ ΙΔ', τὰ αἰσθήματα ταῦτα δὲν ἐξεδηλοῦντο· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ, ἐπειδὴ ὁ κληρὸς ἠρνεῖτο τὴν μετάληψιν εἰς τοὺς ὀπαδοὺς τῆς αἱρέσεως ἐκείνης, τὸ Συνέδριον τῶν Παρισίων συνελθὼν ὁλομελῶς τῇ 5 Μαΐου 1753 ἐδήλωσεν, ὅτι ἐγκατέλιπε τὰ δικαστικά καθήκοντα, ὅπως ἀσχοληθῇ εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς δημοσίας ἡσυχίας κατὰ τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ κλήρου! Ἡ ἀπάντησις τῆς βασιλείας δὲν ἐβράδυνε· τὸ μέγα τμήμα τοῦ Συνεδρίου ἐστάλη πάλιν εἰς Pontoise, ἔνθα ἔμεινεν ἐν ἐξορίᾳ μέχρι τοῦ Αὐγούστου 1754, ὅτε ἀνεκλήθη ἕνεκα τῆς δημοτικότητος ἧς ἀπέλαυε.

Δύο ἔτη βραδύτερον ἤρξατο ὁ ἐπταετὴς πόλεμος, ἐξ οὗ ἡ Γαλλία ἀπώλεσε τὸν Καναδᾶν, τὴν νέαν Σκωτίαν, καὶ τὰς Ἰνδικὰς κτήσεις αὐτῆς, ἡ δὲ Ἀγγλία ἰδρύσατο τὴν ἐν Ἰνδίαις ἐξουσίαν. Εἰς μάτην τὰ Συνέδρια ἐπειράθησαν ν' ἀναχαιτίσωσι τὴν πρὸς τὸν πόλεμον ῥοπήν, ἀρνούμενα τὴν καταγραφὴν τῶν οἰκονομολογικῶν διαταγμάτων, συμμαχοῦντα μάλιστα ἐπὶ τούτῳ πρὸς ἀλλήλα διὰ τῶν τότε ἰδρυομένων τάξεων (classes)· εἰς μάτην δὲ τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου τῶν Παρισίων προέβησαν μέχρι παραιτήσεως ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῶν. Ἡ ῥῆξις μεταξὺ τῆς βασιλείας καὶ τῶν Συνεδρίων ἦτο πλήρης, καὶ αἱ πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ πολέμου προσπάθειαι αὐτῶν ὑπῆρξαν ἀνωφελεῖς.

Ἡ σπουδαιοτέρα πρᾶξις αὐτῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπῆρξεν ἡ κατάργησις τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ ἡ δήμευσις τῶν κτημάτων αὐτῶν, ἐν ἔτει

1762. Ἐννέα ἔτη βραδύτερον, ὑπουργοῦντος τοῦ Μωποῦ, ἀφοῦ ἀπέτυχε πᾶν ἄλλο μέσον ἵνα τὰ Συνέδρια παύσωσι τῶν παραινέσεων καὶ τῆς ἀρνήσεως τῆς καταγραφῆς, τὸ Συνέδριον τῶν Παρισίων ἐξωρίσθη πάλιν, τὰ δὲ δικαστικὰ αὐτοῦ καθήκοντα ἀνετέθησαν εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦ βασιλέως, ὅπερ τὸ κοινὸν ὠνόμασεν ἐμπαικτικῶς *Συνέδριον τοῦ Μωποῦ*. Τὸ βίαιον τοῦτο μέτρον ἐξήγειρε τὴν κοινὴν ἀγανάκτησιν, οἱ δικηγόροι ἠρνήθησαν νὰ συζητήσωσιν ἐνώπιον τοῦ νέου δικαστηρίου, καὶ βροχὴ λιβέλλων ἔπεσε κατὰ τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ ὑπουργοῦ.

Ἡ κατάστασις αὕτη ἔπαυσε μόνον κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν Λουδοβίκου τοῦ ΙΓ'. ἀνακαλέσαντος, ἐν ἔτει 1774, τὸ Συνέδριον καὶ ἐξορίσαντος τὸν Μωποῦ, ὅστις ἐξεδικήθη γενναίως ἀφήσας εἰς τὸ Ἔθνος διὰ τῆς διαθήκης του κληροδότημα ἐξ 800,000 φράγκων. Ἀλλ' ἡ πρώτη χρῆσις, ἣν τὸ Συνέδριον ἐποίησατο τῆς ἐξουσίας του, ἐγένετο διὰ τῆς συμπράξεως μετὰ τοῦ κλήρου, τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν μεγάλων τραπεζιτῶν, κατὰ τῶν οἰκονομικῶν σχεδίων τοῦ ἀρίστου ὑπουργοῦ Turgot, ὅστις ἀπαυδῆσας ἀπεσύρθη τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὸ ἔτος 1776. Αἱ σπατάλαι τοῦ ὑπουργοῦ de Calonne εὗρον ἀσπόνδους ἐχθροὺς ἐν τοῖς συνεδρίοις, ἅτινα τότε προύκλυζαν τὴν ἀρχήν, ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιβληθῶσι φόροι ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἔθνους. Ὁ λαὸς ὁμῶς ἐγνώριζεν, ὅτι τὰ Συνέδρια δὲν προσέκλυτον τότε τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐκ διαφέροντος πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἰδίων αὐτῶν προνομίων. Δι' ὃ, ὅτε ἐν ἔτει 1789 συνε-

κλήθη ἡ ἔθνοσυνέλευσις, ἥτις κατόπιν ἐκηρύχθη Συντακτική, ὁ μέγας ρήτωρ Μιραβὼ ἐπωφελήθη, ἐκ τοῦ ὅτι τὰ Συνέδρια διετέλουν ἐν διακοπαῖς, ὅπως ἐκφωνήσῃ τὰς λέξεις ταύτας, αἵτινες ὑπῆρξαν ἡ καταδίκη αὐτῶν : « Ἀφοῦ εὐρίσκονται ἐν διακοπαῖς, ἄς μὲνωσιν ἐν αὐταῖς· ὅταν δ' ἐλθῇ ἡ ὥρα, θέλουσι μεταβῇ ἐκ τῆς ἀγωνίας εἰς τὸν θάνατον. » Οὕτω μετὰ τὸ ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1789 διάταγμα, ὅπερ παρέτεινε τὴν ἀγωνίαν ταύτην μέχρις οὗ ἐκδοθῇ ὁ νέος δικαστικὸς ὀργανισμός, ἐπῆλθεν ὁ θάνατος διὰ τοῦ ἀπὸ 7 Σεπτεμβρίου 1790 διατάγματος, ὅπερ κατήργησεν ὀριστικῶς τὰ Συνέδρια, λόγῳ ὅτι τὸ ἔθνος δὲν συμμετεῖχε τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν· εἰς ἐπίμετρον δέ, τὰ ἐπαναστατικὰ δικαστήρια κατεδίκασαν εἰς τὴν λαιμητόμον 35 μέλη τοῦ Συνεδρίου τῶν Παρισίων, 57 τοῦ ἐν Τολώσῃ, 27 τοῦ ἐν Βορδιγάλλοις καὶ ἄλλα προσέτι.

Ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἀρχαίων Συνεδρίων τῆς Γαλλίας δυνάμεθα νὰ πορισθῶμεν πολλὰ διδάγματα. Ἀλλὰ τὸ πολυτιμότεον ἴσως, καὶ τὸ μάλιστα ἄξιον μελέτης καὶ σκέψεως εἶναι τὸ ἐκ τοῦ ὑστάτου μέρους αὐτῆς ἐξαγόμενον. Τὰ Συνέδρια κατεστράφησαν, διότι παρέγνώρισαν ἀναμφισβήτητον νόμον ἡθικῆς πολιτικῆς. Διὰ τῆς περισωθείσης αὐτῶν δυνάμεως, διὰ τῆς τακτικῆς αὐτῶν λειτουργίας, διὰ συνετῆς καὶ ἀληθῶς φιλοπάτριδος συμπεριφορᾶς, διὰ βαθμιαίας καὶ σταθερᾶς πρὸς τὰ πρόσω πορείας, ἡδύναντο κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας Λουδοβίκου τοῦ ΙΓ'. νὰ συντελέσωσιν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν ἰδρυσιν νέας τάξεως πραγμάτων, συμφώνου πρὸς τὰς ἀπατήσεις

τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἠδύναντο νὰ συμβά-
λωσιν εἰς τὴν ἐδραίωσιν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ισό-
τητος ἐπὶ τῶν χρηπιδῶν τῆς τάξεως καὶ τοῦ νόμου·
ἀλλὰ περιπεσόντα ἀπερισκέπτως εἰς βιαίας ἀντιλο-
γίας, ἀντιστρατευόμενα συστηματικῶς κατὰ παντός
προτεινομένου μέτρου, εἴτε ὀρθοῦ, εἴτε ἐσφαλμένου,
εἴτε δικαίου, εἴτε ἀδίκου, ἀμελοῦντα δὲ νὰ προτείνωσι
τὰ δυνάμενα νὰ σώσωσι τὴν Γαλλίαν καὶ αὐτὰ ἐκ
τῆς ἐπικειμένης θυέλλης, θυσιάζοντα τὰ πάντα εἰς
ἄκαρπον δημοκοπίαν καὶ καλύπτοντα ὑπὸ τὸ ὑπὲρ τοῦ
λαοῦ καὶ τοῦ ἔθνους διαφέρον τὸν πόθον τῆς διατηρή-
σεως καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν ἰδίων αὐτῶν ἐξουσιῶν καὶ
προνομίων, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξήγειραν τὴν ἀντίδρασιν τῆς
βασιλείας καὶ τῆς αὐλῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἠρέθισαν τὸν
λαὸν καὶ ὤθησαν αὐτὸν πρὸς τὴν βίαν, ἧς ἐγένοντο
θῦμα. Σκληρὰ βεβαίως ἡ ἐσχάτη τιμωρία αὐτῶν, διότι
εἶχον παράσχει σπουδαίας ὑπηρεσίας, διότι ἐν αὐτοῖς
ἐμορφώθησαν καὶ ἀνεδείχθησαν οἱ Harlay, οἱ Molé, οἱ
Lamoignon, οἱ Talon, οἱ d' Aguesseau, οἱ Séguier,
οἱ Montesquieu καὶ τόσοι ἄλλοι διαπρέψαντες εἰς τὴν
φιλοσοφίαν, τὴν νομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν, καὶ διότι
μεταρρυθμιζόμενα ἠδύναντο νὰ καταστῶσιν ὠφελιμώ-
τατα καὶ εἰς τὸ μέλλον. Ἀλλὰ τὸ παρελθὸν λησμο-
νεῖται, τὸ δὲ μέλλον μᾶς διαφεύγει! Τὰ Συνέδρια κα-
τεστράφησαν καὶ οἱ σύεδροι ἐθανατώθησαν, διότι
κατὰ τὸ σοφὸν λόγιον, ὁ σπείρων ἀνέμους θε-
ρίζει τρικυμίας!

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΦΑΛΤΑΤΣ